

ÜNİVERSİTE HAZIRLIK SINIFI ÖĞRENCİLERİNİN KULLANDIKLARI DİL ÖĞRENME STRATEJİLERİ*

Özgül BALCI¹

Selma DURAK ÜĞÜTEN²

Özet

Bu çalışmanın amacı Necmettin Erbakan Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu hazırlık sınıfı öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejilerini belirlemektir. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmış, veriler nicel veri toplama tekniği ile elde edilmiştir. Araştırmanın katılımcıları, on iki farklı İngilizce hazırlık sınıfında öğrenim gören toplam 274 (129 kadın, 145 erkek) gönüllü öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Oxford (1990) tarafından geliştirilen, Cesur ve Fer (2007) tarafından Türkçe uyarlama çalışması yapılan Dil Öğrenme Stratejileri Envanteri (DÖSE) kullanılmıştır. Elde edilen veriler, betimsel istatistik teknikleri (ortalama, frekans, yüzde ve standart sapma) kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, hazırlık sınıfı öğrencilerinin dil öğrenme stratejilerine orta düzeyde sahip oldukları, yabancı dil (İngilizce) öğrenirken en çok üst bilişsel stratejileri kullandıkları ve bunu sırayla telafi, sosyal, bellek, duyuşsal ve bilişsel stratejilerin izlediği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Dil öğrenme stratejileri, yabancı dil öğrenimi, üniversite hazırlık sınıfı.

LANGUAGE LEARNING STRATEGIES OF UNIVERSITY PREPARATORY CLASS STUDENT

Abstract

The purpose of this study was to determine the use of language learning strategies of university preparatory class students studying at Necmettin Erbakan University, School of Foreign Languages. This study was a descriptive survey model and the data were collected via quantitative data collection technique. The participants of the study were a total of 274 volunteer English preparatory class students (129 female, 145 male) from twelve different classes. Strategy Inventory of Language Learning (SILL), developed by Oxford (1990) and adapted into Turkish by Cesur and Fer (2007), was used as the data collection tool. Data were analyzed by descriptive statistics (mean, frequency, percentage, and standard deviation). The findings of this study indicated that preparatory class students had an average level of language learning strategies and metacognitive strategies were the most frequently used strategies among students, followed by compensation, social, memory, affective and cognitive strategies respectively.

Keywords: Language learning strategies, foreign language learning, university preparatory class.

*Bu çalışma, @ELTALKS International Classroom Practitioner's Perspective isimli konferansta (24-26 Kasım, 2016) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹Yrd. Doç. Dr., NEÜ, Yabancı Diller Yüksekokulu, Temel Yabancı Diller Bölümü, obalci@konya.edu.tr

²Yrd. Doç. Dr., NEÜ, Yabancı Diller Yüksekokulu, Temel Yabancı Diller Bölümü, edam2005@gmail.com

GİRİŞ

1970'li ve 1980'li yıllar, gecikmeli de olsa öğrenenin ilgi odağı haline geldiği yıllardır (Skehan 1989). Bu yıllardan itibaren bireysel özelliklerin öğrenme üzerindeki etkisi araştırmacıların üzerinde önemle durdukları bir konu haline gelmiştir. Genç ve Eryaman (2007), demokratikleşme ve insan hakları alanlarındaki gelişmeler gibi toplumsal yapıda meydana gelen değişmelerin öğrenme sürecinin de demokratikleşmesine dolayısıyla bu süreçte bireyin ilgi, yetenek ve tercihlerinin dikkate alınması yoluyla öğrenmenin bireyselleşmesine neden olduğunu vurgulamaktadırlar. Öyle ki Ün Açıköz (2009), çağdaş öğretim ilkelerinden birini bireysel farklılıkları dikkate alan öğrenme-öğretme süreçlerinin oluşturulması olarak açıklamaktadır.

Öğrenen özelliklerinin öğrenme-öğretme sürecindeki son derece önemli rolünün alan yazında vurgulanmasıyla beraber bu özelliklerin dil öğrenme ortamlarındaki etkisi araştırmacıların dikkatini çekmeye başlamıştır. Demirel (2010), önem arz eden yabancı dil öğretim ilkelerinden birinin ilgi, yetenek ve öğrenme hızı gibi bireysel farklılıkların dikkate alınması olduğu yönünde açıklama yapmaktadır. Pek çok araştırmada bireysel özelliklerin ikinci/yabancı dil öğretimindeki son derece önemli rolü vurgulanmaktadır (De Florio-Hansen 2006; Ehrman & Oxford 1995; Ehrman, Leaver, & Oxford 2003; Oxford 1990; Oxford 2001; Skehan 1989).

Başarılı dil öğrenenlerin özelliklerini inceleyen öncü araştırmalar (Rubin 1975; Stern 1975), alan yazında araştırmacıların ilgisini bireysel farklılıkların dil öğrenme sürecindeki önemine çekmeye başlamıştır. Bu özellikler içerisinde öğrenme stratejileri, dil öğreniminde başarıyı etkileyen başlıca öğrenen özellikleri arasında gösterilmektedir (Cohen 2003; De Florio-Hansen 2006; Ehrman & Oxford 1989; Ehrman vd. 2003; Oxford 1990; Oxford 2001; Skehan 1989). Öğrenme stratejileri, dil öğrenme ortamında iletişimsel yeterliliğin sağlanabilmesinde önemli rol oynayan öğrenme sürecine aktif, özerk bir şekilde katılımın sağlanması açısından özellikle önem taşımaktadır (Oxford 1990). Fewell'e göre (2010) yüksek seviye dil yeterliliğine sahip bireylerin dil öğrenme stratejilerini kullanımlarındaki göze çarpan ortak benzerlik ve düşük seviye dil yeterliliğine sahip bireylerin öğrenme stratejilerini kullanımlarındaki farklılık, dil öğrenme stratejilerinin dil öğrenimindeki başarı veya başarısızlıkla ilişkili önemli bir değişken olduğunun göstergesidir.

Chamot (2004), öğrenme stratejilerinin ikinci dil öğretimi alanında temel araştırma alanlarından biri olduğunu ve bu araştırmaların dil öğrenenlerin daha başarılı olmalarına dair katkı sağlaması açısından önem taşıdığını belirtmektedir. Benzer şekilde Fewell (2010), dil öğrenme stratejileri ile ilgili geniş alan yazına ve araştırma geçmişine rağmen İngilizcenin yabancı dil olarak öğretildiği bazı ortamlarda öğrencilere bu konuda yeterince bilgi sağlanmamasından dolayı halen yetersizliklerin olduğunu ve dil öğrenme stratejileri konusunda hem öğrenenlerin hem de öğretmenlerin ivedilikle bilinçlendirilmesinin gerektiğini belirtmektedir. Dil öğrenenlerin dil öğrenme stratejileri ile ilgili bilgilendirilmelerinin esas hedef olan dil yeterliliğinin geliştirilmesi açısından hayati önem taşıdığına vurgu yapmaktadır. Griffiths (2003) ise, etkili dil öğrenme stratejileri kullanımının dil öğrenme sürecindeki olumlu etkisine dair düşüncenin oldukça heyecan verici olduğunu ifade etmekte ve öğretmenlerin dil öğrenme stratejileri ile ilgili araştırma sonuçlarını strateji farkındalığı geliştirmek amacıyla kullanabileceklerini belirtmektedir. Bu noktadan hareketle bu çalışmada Necmettin Erbakan Üniversitesi,

Yabancı Diller Yüksekokulu hazırlık sınıfı öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejilerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Araştırma sonuçlarının öğrenci ve öğretim elemanlarının öğrencilerin dil öğrenme stratejileri ile ilgili bilgilendirilmesi, dil öğrenme stratejilerinin öğretimi açısından bir ön çalışma olması ve ilgili alan yazına katkı sağlaması açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Ayrıca araştırma sonucunda öğrencilerin kullandıkları dil öğrenme stratejilerinin belirlenmesi yoluyla bireysel farklılıkların dikkate alındığı daha öğrenen merkezli bir öğrenme süreci oluşturulmasına ve bu yolla dil eğitiminde yaşanan problemlerin çözümüne katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Buna göre araştırmanın alt problemleri şöyledir:

1. Üniversite İngilizce hazırlık sınıfı öğrencileri tarafından kullanılan dil öğrenme stratejileri nelerdir?
2. İngilizce hazırlık sınıfı öğrencilerinin öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri nasıldır?

1. LİTERATÜR TARAMASI

Öğrenme stratejileri ikinci/yabancı dil öğretimi alanında farklı araştırmacılar tarafından tanımlanmıştır. Oxford (2003) modern anlamda stratejinin bir amaca ulaşmak için izlenen yol olarak tanımlanabileceğini ifade etmektedir. Ehrman vd. (2003) öğrenme stratejilerini açık öğrenme eylem ve davranışları olarak tanımlamakta ve bireyin öğrenme stiline öğrenme stratejileri yoluyla dışa vurulduğunu belirtmektedirler. Cohen (2003) ise, dil öğrenme stratejilerini hedef dilde bilgi ve anlayışı geliştirmek amacıyla öğrenen tarafından kullanılan bilinçli veya yarı bilinçli düşünce ve davranışlar olarak tanımlamaktadır. Ona göre dil öğrenenlerin iyi işleyen bir strateji dağarcığına sahip olmaları öğrenme ortamındaki görevlerin başarılı ve etkili bir şekilde tamamlanmasının sağlanması ve dil öğrenmeye yönelik kendi bireysel yaklaşımlarını oluşturmaları açısından dil öğrenme sürecinde kolaylık sağlayacaktır. Griffiths ise, dil öğrenme stratejilerini öğrenenlerin kendi dil öğrenme süreçlerini düzenlemek amacıyla bilinçli olarak başvurdukları etkinlikler olarak tanımlamaktadır (Griffiths & Oxford 2014). Chamot (2004) öğrenme stratejilerini bir öğrenme hedefini başarmak amacıyla öğrenen tarafından uygulanan bilinçli düşünce ve eylemler olarak tanımlamaktadır. Ayrıca stratejik öğrenenlerin kendi düşünme ve öğrenme süreçleriyle ilgili üst bilişsel bilgiye, başarıları gereken bir görevin gereklilikleri ile ilgili anlayışa, görevin gerektirdikleri ve kendi öğrenme güçlerini karşılayan stratejileri düzenleyerek kullanma yeteneğine sahip olduklarını ifade etmektedir. Oxford (1990: 9) dil öğrenme stratejilerinin özelliklerini şöyle özetlemektedir:

- Aynı ortak hedef olan iletişimsel yetinin oluşturulmasına hizmet ederler.
- Öğrencilerin öğrenme sürecinde daha özerk olmalarına olanak sağlarlar.
- Öğretmenlerin rolünü geliştirirler.
- Probleme yöneliktirler.
- Spesifik öğrenen eylemleridirler.
- Öğrenenin sadece bilişsel değil birçok yönünü kapsarlar.
- Öğrenmeyi hem doğrudan hem dolaylı olarak desteklerler.
- Her zaman gözlenebilir değildirler.
- Genelde bilinçli eylemlerdir.

- Öğretilebilirler.
- Esnektirler.
- Birçok faktörden etkilenirler.

Dil öğrenme stratejileri alan yazında farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Örneğin Cohen (2003) dil öğrenme stratejilerini bilişsel, üst bilişsel, duyuşsal ve sosyal stratejiler olarak dört gruba ayırarak sınıflamaktadır. Dil öğrenme stratejilerinin alan yazındaki öncülerinden Rubin, dil öğrenme stratejilerini öğrenmeyi doğrudan ve dolaylı olarak etkileyen stratejiler olarak iki temel grup altında sınıflandırmaktadır. Rubin'in sınıflandırmasına göre öğrenmeyi doğrudan etkileyen stratejiler açıklama/doğrulama, izleme, ezberleme, tahmin etme/tümevarımlı usavurma, tümdengelimli usavurma ve uygulama; öğrenmeyi dolaylı yoldan etkileyen stratejiler ise uygulama imkânları yaratma ve iletişim stratejileri gibi dili kullanma fırsatlarından yararlanma olarak alt gruplara ayrılmaktadır (O'Malley & Chamot 1990). Yang (1999) yaptığı çalışma sonucunda dil öğrenenlerin kullandığı stratejilere yönelik 6 faktörlü bir model ortaya koymaktadır. Bu modele göre işlevsel uygulama, bilişsel-bellek, üst bilişsel, biçimsel sözlü-uygulama, sosyal ve telafi stratejileri olarak sınıflama yapmaktadır. Dil öğrenme stratejilerinin alan yazında kabul gören en kapsamlı sınıflamalarında biri Oxford (1990) tarafından yapılmıştır. Oxford, dil öğrenme stratejilerini doğrudan ve dolaylı stratejiler olarak iki grupta incelemektedir. Bu iki grup doğrudan stratejiler altında bellek, bilişsel ve telafi stratejileri; dolaylı stratejiler altında ise üst bilişsel, sosyal ve duyuşsal stratejiler olmak üzere toplam altı gruba ayrılmaktadır. Altı strateji alt grubu ise toplam 19 strateji takımına ayrılmaktadır. Bu sınıflamaya göre doğrudan ve dolaylı stratejiler birbirlerini desteklemekte ve her strateji grubu diğer her bir gruba bağlantılı olmakla beraber diğer her bir strateji grubunu desteklemektedir. Oxford, doğrudan stratejileri bir oyundaki oyuncuya benzetmekte ve bu stratejileri farklı durum ve görevlerde dilin kendisi ile uğraşan stratejiler olarak tanımlamaktadır. Doğrudan stratejiler kapsamındaki bellek stratejilerinin yeni bilginin hatırlanmasından ve geri getirilmesinden, bilişsel stratejilerin dilin anlaşılması ve üretiminden ve telafi stratejilerinin bilgi eksikliklerinin olmasına rağmen dilin kullanılabilmesinden sorumlu olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 1. Doğrudan Stratejiler

Bellek Stratejileri	Zihinsel bağlantılar oluşturma	<i>Gruplama, çağrışım yapma, ayrıntılandırma, yeni bir bağlamda kullanma</i>
	Görüntü ve sesleri kullanma	<i>İmaj kullanma, anlam haritası, anahtar sözcük kullanma, sesleri bellekte simgeleme</i>
	Gözden geçirme	<i>Planlı gözden geçirme</i>
	Eyleme geçirme	<i>Fiziksel tepki veya duyuları kullanma, mekanik teknikler kullanma</i>
Bilişsel Stratejiler	Uygulama yapma	<i>Tekrar etme, ses ve yazma sistemini kullanarak uygulama yapma, formül ve kalıp sözleri fark edip kullanma, yeniden birleştirme, doğal bir şekilde uygulama</i>
	İleti alma ve gönderme	<i>Fikri çabukça bulma, ileti alma ve göndermek için kaynakları kullanma</i>
	Çözümleme ve akıl yürütme	<i>Tümdengelim yöntemini kullanma, ifadeleri çözümleme, diller arasında karşılaştırmalı çözümleme, çeviri yapma, aktarma</i>
	Girdi ve çıktı için yapı oluşturma	<i>Not alma, özetleme, önemini belirtme</i>

Telafi Stratejileri	Akıllıca tahminde bulunma Konuşma yazmadaki sınırlılıkların üstesinden gelme	<i>Dilsel ipuçlarını kullanma, diğer ipuçlarını kullanma Ana dil kullanımına geçme, yardım alma, jest ve mimik kullanma, bir süre veya tamamen iletişimi kesme, konuyu seçme, iletiyi düzeltme veya benzer şekilde söyleme, kelime türetme, dolaylı şekilde söyleme veya eş anlamlı sözcük kullanma</i>
---------------------	---	---

Kaynak: Oxford (1990: 18, 19)

Oxford, dolaylı stratejileri ise oyundaki yönetmene benzetmekte ve genel olarak öğrenmenin yönetilmesinden sorumlu olan stratejiler olarak tanımlamaktadır. Dolaylı stratejiler kapsamındaki üst bilişsel stratejilerin öğrenme sürecinin düzenlenmesinden, duyuşsal stratejilerin duyguların düzenlenmesinden ve sosyal stratejilerin diğer kişilerle birlikte öğrenmeden sorumlu olduğunu belirtmektedir.

Tablo 2. *Dolaylı Stratejiler*

Üst Bilişsel Stratejiler	Öğrenmeyi merkeze alma	<i>Gözden geçirme ve bilinenlerle ilişkilendirme, dikkatini verme, dinlemeye odaklanma amacıyla konuşmayı erteleme</i>
	Öğrenmeyi düzenleme ve planlama	<i>Dil öğrenimi ile ilgili araştırma yapma, düzenleme, amaç ve hedefleri belirleme, dilsel bir görevin amacını belirleme, dilsel bir görev için plan yapma, uygulama fırsatları arayışında olma</i>
	Öğrenmeyi değerlendirme	<i>Öz-denetim, öz-değerlendirme</i>
Duyuşsal Stratejiler	Kaygıyı azaltma	<i>İlerlemeli gevşeme, derin nefes alma ve meditasyon kullanımı, müzik kullanımı, gülme</i>
	Kendini cesaretlendirme Duyuşsal durumunu ölçme	<i>Olumlu ifadelerde bulunma, akılcı bir şekilde risk alma, kendini ödüllendirme Bedenini dinleme, kontrol listesi kullanma, dil öğrenme günlüğü tutma, başka birisiyle duygularınla ilgili konuşma</i>
Sosyal Stratejiler	Soru sorma Diğerleriyle işbirliği yapma Diğerlerini anlama	<i>Açıklama ve doğrulama isteme, düzeltme isteme Akranlarla işbirliği yapma, yeni dilde yeterli seviyede kişilerle işbirliği yapma Kültürel anlayış geliştirme, diğer kişilerin duygu ve düşüncelerinin farkında olma</i>

Kaynak: Oxford (1990: 20, 21)

Rubin (1975) dil öğrenenlerin kullandıkları stratejilerin dil görevi, öğrenme sürecindeki farklı aşamalar, öğrenenin yaşı, öğrenme ortamı, bireysel öğrenme stili ve bilişsel öğrenme stilindeki kültürel farklılıklara göre farklılaşabileceğini belirtmektedir. Bu anlamda Martinez (1996) öğrenenlerde strateji konusunda farkındalık oluşturulmasının ve bu stratejileri kullanmaya yönelik teşvik edilmelerinin önemine dikkat çekerken farklı strateji seçeneklerinin sunularak öğrencilerin kendi özelliklerine en uygun stratejileri seçmelerinin faydalılık açısından önemli olduğunu belirtmektedir. Ehrman vd.'e göre (2003) bir öğrenme stratejisinin etkililiği, kullanılan stratejinin etkinlik ile ilişkili olmasına, öğrencinin öğrenme stili ile uyumluluğuna ve öğrencinin o stratejiyi etkili bir şekilde kullanıp benzer diğer stratejilerle ilişkilendirebilmesine bağlıdır. Benzer şekilde Oxford (2001) öğrenenin bilinçli bir şekilde öğrenme stiline ve eldeki etkinliğe uygun öğrenme stratejisi seçmesi halinde

bu stratejilerin aktif, bilinçli ve amaçlı öz düzenlenmiş öğrenmenin oluşması sürecinde faydalı bir araç haline geldiğinin altını çizmektedir.

Başarılı dil öğrenenlerin kullandıkları öğrenme stratejileri Rubin (1975) tarafından şöyle özetlenmektedir:

- İstekli ve doğru tahminlerde bulunurlar.
- İletişim kurmaya isteklidir ve bu iletişim süresince öğrenmeye açıktırlar.
- Genelde çekingen değildirler. Öğrenmek ve iletişim kurabilmek için hata yapmaya açıktırlar.
- Gramer kuralları ile ilgilidirler.
- Pratik yaparlar.
- Kendi konuşmalarının ve başkalarının konuşmalarının doğruluğunu denetlerler.
- Anlam ile ilgilidirler.

Yabancı dil başarısı ve strateji kullanımı arasındaki ilişki alan yazında dikkat çeken noktalardan biridir. Buna rağmen, Griffiths ve Oxford (2014) tarafından belirtildiği gibi yeterince açık olmamakla beraber farklı araştırma sonuçları mevcuttur. Green ve Oxford (1995) tarafından gerçekleştirilen büyük ölçekli çalışmada başarılı öğrencilerin daha çok strateji kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Griffiths (2003) yapmış olduğu çalışmada üst seviye dil öğrenenlerin daha çok sayıda strateji kullandıklarını ve üst seviye dil öğrenenlerle alt seviye dil öğrenenler arasında kullandıkları strateji türü bakımından farklılık olduğunu bildirmektedir. Üst seviye dil öğrenenlerin daha karmaşık ve ezbere dayanmayan, etkileşimli stratejiler kullandıklarını bunun da iki grup arasında strateji kullanımı açısından hem nicel hem de nitel farklılık olduğu anlamına geldiği şeklinde yorum yapmaktadır. Ancak strateji kullanımı ile başarı arasında negatif ilişki olduğunu rapor eden araştırma sonuçları da mevcuttur. Vann ve Abraham (1990), yaptıkları çalışma sonucunda başarılı olmayan öğrencilerin öğrenme stratejilerini başarılı olanlar kadar aktif bir şekilde kullandıklarını ancak bu stratejileri kullanım şekillerinin uygun olmadığını rapor etmişlerdir. Altan (2003) tarafından yürütülen çalışmanın sonucunda yabancı dil öğrenme stratejileri ile dil öğrenme başarısı arasında doğrusal bir ilişki olduğu ve sadece telafi stratejileri ile başarı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Uslu, Şahin ve Ödemiş (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın sonucunda dil öğrenme stratejileri ile başarı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Başarının yanında birçok unsurun dil öğrenme ortamında strateji seçimini etkilediği bilinmektedir. Öğrenme stratejilerinin seçimini etkileyen bu unsurlar kişisel özellikler, motivasyon düzeyi, öğrenen beklentileri ve dili öğrenme amacı, cinsiyet, dil görevinin koşulları, etnik ve kültürel geçmiş, yaş, öğretmenlerin beklenti ve öğretimi, öğrenme aşaması, eğitim alınan alan ve bilişsel stil olarak sıralanmaktadır (Liang 2009; Martinez 1996).

Sonuç olarak öğrenme stratejilerinin dil öğrenme sürecindeki önemli rolü alan yazında önemle vurgulanmaktadır. Dil öğrenme stratejileri, öğrenenlerin ikinci/yabancı dili nasıl ve ne derece iyi öğrenebileceklerini belirlemeye yarayan önemli unsurlar arasında gösterilmektedir (Oxford 2003). Bunun yanında, Green ve Oxford (1995) dil öğrenme stratejilerinin önemli rollerinden birinin hedef dilin aktif kullanımını içerdiğini ifade etmektedirler. Ayrıca öğrenenlerin mutlaka var olan geniş öğrenme stratejileri seçeneklerinden haberdar edilmesinin önemine değinmektedirler. Fewell (2010) de benzer şekilde dil

öğrenenlerin öğrenme sürecinde fayda sağlayacak çeşitli öğrenme stratejileri hakkında bilgilendirilmelerinin dil öğreniminde esas amaç olan hedef dilde yeterliliğin artırılması açısından hayati öneme sahip olduğunu belirtmektedir.

2. YÖNTEM

Araştırma Deseni

Üniversite İngilizce hazırlık sınıfı öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejilerini belirlemeyi hedefleyen bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmış ve veriler nicel veri toplama tekniği ile toplanmıştır. Betimsel tarama modeli geçmişte veya halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar 2005).

Çalışma Grubu

Bu araştırma 2015-2016 akademik yılı, bahar döneminde Necmettin Erbakan Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu İngilizce hazırlık sınıflarında öğrenim gören öğrenciler ile yürütülmüştür. Araştırmaya 12 farklı İngilizce hazırlık sınıfında öğrenim gören 129 kadın, 145 erkek olmak üzere toplam 274 öğrenci katılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada Oxford (1990) tarafından geliştirilen, Türkçe uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması Cesur ve Fer (2007) tarafından yapılan Dil Öğrenme Stratejileri Envanteri (Strategy Inventory of Language Learning, SILL) kullanılarak veriler toplanmıştır. Bu envanter, İngilizceyi ikinci veya yabancı dil olarak öğrenenler için hazırlanmış olmakla beraber Oxford'un dil öğrenme stratejileri sınıflamasına dayanmaktadır. Envanter, bireylerin iki temel boyut altında yer alan altı boyutta bulunan dil öğrenme stratejilerinden daha sık kullandığı stratejileri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Puanların analizi alt ölçek bazında yapılmakta ve anketin tümünden alınan puan yer almamaktadır. Ölçek, 6 faktör ve 50 maddelik bir yapıya sahip ve 5'li likert tipinde bir ölçektir. Cesur ve Fer (2007) 50 maddelik ölçeğin bütünü için tutarlık güvenirlik katsayısını 0.92 olarak hesaplamıştır. Ayrıca anketin 2 temel boyutu altındaki 6 alt ölçeğin alpha katsayısının 0.59 ile 0.86 arasında değiştiğini belirtmektedirler. Bu çalışmada ölçeğini bütünü ve alt ölçekler için hesaplanan güvenirlik katsayıları şöyledir:

Strateji	Cronbach's Alpha
Bellek stratejileri	0.75
Bilişsel stratejiler	0.83
Telafi stratejileri	0.62
Üst bilişsel stratejiler	0.88
Duyuşsal stratejiler	0.61

Sosyal stratejiler	0.67
Ölçeğin bütünü için ise	0.93

Buna göre ölçeğin bütünüünün güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Ölçeğin alt boyutlarına ait güvenilirlik katsayılarının 0.61 ile 0.88 arasında değiştiği ve bu sonucun Cesur ve Fer (2007) tarafından elde edilen sonuçlarla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri 2015-2016 akademik yılı bahar döneminde 12 farklı İngilizce hazırlık sınıfında öğrenim gören ve çalışmaya katılmaya gönüllü toplam 274 (129 kadın ve 125 erkek) öğrenciden elde edilmiştir. Veriler, araştırmacıların kendileri tarafından ders saatinde gerekli açıklamalar yapılarak toplanmıştır. Ölçeğin öğrenciler tarafından doldurulması 10 ila 15 dakika arasında sürmüştür.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistik teknikleri (ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde) kullanılmıştır. Dil Öğrenme Stratejileri Envanterindeki ifadelere verilen cevaplardan elde edilen ortalamalara göre dil öğrenme stratejileri kullanım düzeyleri düşük düzeyde strateji kullanımı (1.0 – 2.4), orta düzeyde strateji kullanımı (2.5 – 3.4) ve yüksek düzeyde strateji kullanımı (3.5 – 5.0) olarak değerlendirilmektedir (Oxford 1990: 300). Bu çalışmada da, öğrencilerin dil öğrenme stratejileri kullanım düzeylerinin belirlenmesinde bu referans aralıkları kullanılmıştır.

Varsayım ve Sınırlılıklar

Araştırma, 2015-2016 akademik yılı bahar döneminde Necmettin Erbakan Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu'nda 12 farklı İngilizce hazırlık sınıfında öğrenim gören toplam 274 öğrenciden Dil Öğrenme Stratejileri Envanteri ile elde edilen veriler ile sınırlıdır. Öğrencilerin envanter maddelerini doğru ve içtenlikle cevapladıkları varsayılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu araştırma Necmettin Erbakan Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu İngilizce Hazırlık sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin yabancı dil öğrenme stratejilerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya 129 kadın, 145 erkek toplam 274 öğrenci katılmıştır. Kılıç ve Padem (2014) üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin dil öğrenme stratejileri kullanımını cinsiyet ve lisans yerleştirme sınavı puan türü değişkenleri açısından incelemişlerdir. Yapılan çalışmada dil öğrenme stratejileri kullanımının cinsiyet ve puan türü faktörlerinden etkilenmediği, kadın ve erkeklerin benzer dil öğrenme stratejileri kullanımına sahip olduklarını rapor etmişlerdir. Bu nedenle bu çalışmada cinsiyet faktörü göz ardı edilerek hazırlık sınıfı öğrencilerinin dil öğrenme stratejileri

kullanımları incelenmiştir. Buna karşın, cinsiyetin dil öğrenme stratejilerinin kullanımını etkilediğini rapor eden araştırmalar da bulunmaktadır (Bekleyen 2006; Ayırır, Arıoğul, & Ünal 2012).

Tablo 3. *Katılımcıların Dil Öğrenme Stratejileri Puanları (n=274)*

Stratejiler	Ort ± SS
Bellek	3.07 ± 0.64
Bilişsel	3.05 ± 0.64
Telafi	3.27 ± 0.66
Üst bilişsel	3.44 ± 0.76
Duyuşsal	2.84 ± 0.67
Sosyal	3.36 ± 0.68
Toplam	3.17 ± 0.67

Ort: Aritmetik ortalama, SS: Standart sapma

Çalışmaya katılan hazırlık sınıfı öğrencilerinin Dil Öğrenme Stratejileri Envanterindeki ifadelere verdikleri cevaplardan elde edilen ortalamalar incelenmiş ve dil öğrenme stratejileri kullanımları Oxford (1990) tarafından belirlenen referans aralıklarına göre değerlendirilerek ve yorumlanmıştır. Buna göre İngilizce hazırlık sınıfı öğrencilerinin toplam dil öğrenme stratejileri ortalaması (3.17±0.67) orta düzeyde strateji kullanımı kapsamındadır. Alt boyutlar değerlendirildiğinde ise en yüksek ortalamaya sahip üst bilişsel strateji puan ortalamasının (3.44 ±0.76) yine orta düzeyde strateji kullanımına denk geldiği görülmektedir. Benzer şekilde öğrencilerin diğer alt boyutlardan aldıkları puan ortalamalarının tamamı orta kullanım düzeyindedir. İngilizce hazırlık sınıfı öğrencilerinin toplamda ve alt boyutlar olarak yüksek (3.5 -5.0) veya düşük düzeyde strateji kullanımına (1.0 – 2.4) sahip olmadıkları saptanmıştır.

Chamot (2004), dil öğrenenlerin farklı öğrenme stratejilerini araştırmak, deneyimlemek ve değerlendirmek yoluyla kendi öğrenme süreçleri açısından en etkili strateji grubunu oluşturmalarının gerekliliğinden bahsetmektedir. Ayrıca bütün dil öğrenenlerin üst bilişsel stratejileri öğrenme sürecinde planlama, izleme ve kendini değerlendirme amacıyla nasıl kullanacağını öğrenmelerinin faydalı olacağını belirtmektedir. Bu çalışmada katılımcıların orta düzey olan strateji kullanımları incelendiğinde ise en çok üst bilişsel stratejileri kullandıkları görülmektedir (%30.66). Sonrasında öğrencilerin sırasıyla telafi (%25.55), sosyal (%22.99), bellek (%11.31), duyuşsal (%55.47) ve bilişsel (%4.01) stratejileri kullandıkları belirlenmiştir.

Tablo 4. *Katılımcıların Dil Öğrenme Stratejileri Alt Boyutlarının Yüzdelerle Dağılımları*

Strateji	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam
Bellek	31	11.31	11.31	11.31
Bilişsel	11	4.01	4.01	15.3
Telafi	70	25.55	25.55	40.9
Üst bilişsel	84	30.66	30.66	71.5
Duyuşsal	15	5.47	5.47	77.0
Sosyal	63	22.99	22.99	100.0
Toplam	274	100	100	

Ünal, Ayırır ve Arıoğul (2011) tarafından yürütülen bir çalışmada İngilizce, Almanca ve Fransızca öğrenimi gören öğrencilerin farklı dil öğrenme stratejilerine sahip oldukları saptanmıştır. Ancak, öğrenilen dilin dil öğrenme stratejilerini neden etkilediği bilinmemekte ve ayrı bir araştırma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle yabancı dil öğrenme stratejileriyle ilgili çalışmalarda değerlendirme yaparken incelenen grubun hangi dili öğrendiğinin dikkate alınması gerektiği söylenebilir. Bu araştırmanın örneklem grubu sadece İngilizce hazırlık eğitimi gören öğrencilerden oluşmaktadır.

Yabancı dil eğitimi ile ilgili bölümlerde kayıtlı öğrencilerin diğer bölümlerdeki kayıtlı öğrencilerden daha fazla dil öğrenme stratejisi kullandıkları bilinmektedir. Bu farklılığa rağmen yabancı dille ilgili bölümlerde ve diğer bölümlerdeki öğrencilerin dil öğrenme stratejilerini orta düzeyde kullandıkları saptanmıştır. Yabancı dille ilgili bölümlerde okuyan öğrenciler en fazla üst bilişsel stratejiyi kullanırken diğer öğrenciler en fazla telafi stratejisini kullanmaktadır (Ayırır vd. 2012).

Başka bir çalışmada Demirel (2012) Erciyes Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu'nda öğrenim gören 702 üniversite öğrencisinin dil öğrenme stratejilerini incelediği çalışma sonucunda katılımcıların orta düzeyde dil öğrenme stratejisine sahip olduklarını ve yabancı dil öğrenirken en fazla telafi en az ise bellek stratejilerini kullandıkları saptanmıştır. Araştırmacı ayrıca öğrencilerin dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyi arttıkça yabancı dil sınavlarında başarılı olma düzeylerinin arttığını işaret etmektedir. Çalışmamızda katılımcıların yabancı dil sınavları başarı düzeyleriyle alakalı veri toplanmadığı için başarılı ya da yeterince başarılı olmayan öğrencilerin dil öğrenme stratejileri arasındaki farklılıklar incelenmemiştir. Bununla birlikte çalışmamızda da öğrencilerin orta düzeyde dil öğrenme strateji puanına sahip olduğu, ancak Demirel'den (2012) farklı olarak öğrencilerin en çok üst bilişsel stratejileri en az ise bilişsel stratejileri kullandıkları gözlemlenmiştir. Ünal vd. (2011) ise farklı yabancı dilleri öğrenen Türk öğrencilere öncelikli olarak bellek, bilişsel ve duyuşsal stratejilerin öğretilmesi gerektiğini rapor etmişlerdir. Araştırmamızda da bu üç strateji en düşük yüzdelere sahip dil öğrenme stratejileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda araştırma sonuçlarımız Ünal vd.'nin (2011) bu tespitini destekler niteliktedir.

Bu araştırmanın sonuçlarıyla benzer biçimde Bekleyen (2005), Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi'nden 73 öğrencinin katıldığı çalışmada öğrencilerin üst bilişsel, telafi ve sosyal stratejileri daha fazla kullandığını rapor etmiştir. Yine Altunay (2014) tarafından İngilizce uzaktan eğitim öğrencilerinin kullandığı dil öğrenme stratejileri incelenmiş ve bu çalışmayla benzer şekilde en çok üst bilişsel, sonrasında telafi ve sosyal stratejileri kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim Hamamcı (2012), Düzce Üniversitesi Hazırlık Biriminde öğrenim gören 60 öğrencinin katıldığı çalışmada öğrencilerin en fazla üst bilişsel stratejileri kullandıklarını, duyuşsal stratejileri kullanım puanlarının ise en düşük olduğunu bildirmiştir. Bununla birlikte bu çalışmada elde edilen bulgulardan farklı olarak öğrencilerin toplamda dil öğrenme stratejilerini üst düzeyde kullandıklarını belirtmiştir. Bekleyen'in (2006) İngilizce öğretmen adaylarının dil öğrenme stratejilerini kullanım düzeylerini incelediği araştırmasına 1.,2.,3. ve 4. sınıftan toplam 142 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmacı sınıfların ilerlemesiyle strateji kullanımının arttığını, dil öğrenme stratejilerinin öğretmen adayları tarafından orta ya da

yüksek düzeyde kullanıldığını tespit ederken, en fazla üst bilişsel stratejinin kullanıldığı rapor etmiştir. Deneme (2008) tarafından Gazi Üniversitesi İngiliz Dili Eğitimi alanında öğrenim gören 3. Sınıf öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada bu araştırmadan farklı olarak telafi ve üst bilişsel stratejilerin yüksek düzeyde; hafıza, bilişsel, duyuşsal ve sosyal stratejilerin ise orta düzeyde kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrenme düzeyinin istenilen düzeyin altına olması durumunda bu genelde öğrenen, öğretmen, diğer bireyler ya da kurumların başarısızlığı olarak değerlendirilmekte ve öğrenen özelliklerinin öğrenme üzerindeki önemli etkisi göz ardı edilmektedir (Akiba & Alkins 2010). Ayrıca Ekici (2003), bireysel farklılıkların eğitim-öğretim ortamlarında insanın yapısı gereği hep var olacağını ve bu farklılıkların bir zenginlik olarak değerlendirilerek eğitim-öğretim faaliyetlerinde göz ardı edilmemesinin gerekliliğini açıklamakta ve bireysel farklılıkların öğrenme sürecinde karşılaşılan problemlerin çözümü gibi öğrenme sürecinde pek çok önemli etkisinin bulunduğunu ifade etmektedir. Bunun yanında bir öğretim uygulamasının başarısının, öğrencilerin bireysel özelliklerini ve bu özelliklerinden kaynaklanan ihtiyaçlarını dikkate alabilme düzeyine bağlı olduğu düşünülmektedir (Kuzgun & Deryakulu 2006). Bu araştırmanın sonucunda elde edilen öğrencilerin öğrenme stratejilerinin belirlenmesi gibi bireysel özellikleri ve bu özelliklere yönelik ihtiyaçlarının dil öğrenme sürecinde dikkate alınmasının öğrenene kolaylık sağlama ve programlarda istenilen hedeflere ulaşma açısından fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Benzer şekilde Cohen (2003) dil sınıflarında farklı öğrenme stil ve strateji tercihlerine sahip öğrencilerin öğrenme sürecinden en iyi şekilde faydalanabilmeleri için, öğretmenlerin mümkün olduğunca sınıf içerisinde görevleri çeşitlendirmelerinin faydalı olacağını ifade etmektedir. Ayrıca dil sınıflarında öğretmenlerin bir şekilde öğrencilerin öğrenme stilleri ve kullandıkları stratejilerinin farkında olabilmelerinin önemini vurgulamaktadır.

Alan yazında belirtildiği üzere uygun strateji kullanımı dil öğrenme sürecinde başarıyı önemli ölçüde etkileyen faktörler arasındadır (Cohen 2003; De Florio-Hansen 2006; Ehrman & Oxford 1989; Ehrman vd. 2003; Green & Oxford 1995; Liang 2009; Oxford 1990; Oxford 2001; Skehan 1989). Bu çalışmada İngilizce hazırlık sınıfı öğrencilerinin dil öğrenme stratejilerini orta düzeyde ve en çok üst bilişsel stratejileri kullandıkları görülmektedir. Chamot'un (2004) dil öğrenenlerin üst bilişsel stratejileri öğrenme sürecinde planlama, izleme ve kendini değerlendirme amacıyla nasıl kullanacaklarını öğrenmelerinin faydalı olacağı tavsiyesi göz önünde bulundurularak bu çalışma sonucuna göre hazırlık sınıfı öğrencilerinin üst bilişsel stratejileri diğer stratejilere göre daha çok kullanmalarının dil öğrenme süreci açısından olumlu bir sonuç olduğu söylenebilir. Ayrıca hazırlık sınıfı öğrencilerinin orta düzeyde olan dil öğrenme stratejileri kullanımının üst düzey seviyeye getirilebilmesi için strateji öğretimi uygulamalarının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bunun yanında, öğretmenlerin dil öğrenme stratejilerinin öğrenme sürecinde sağlayacağı faydalar konusunda öğrencilerin farkındalık geliştirmelerine mümkün olduğunca yardımcı olmaları ve daha özerk öğrenenler olarak öğrencileri öğrenme sürecine dahil edebilmeleri için öğrenme stratejilerinin en iyi şekilde öğrenilerek kullanılmasında onlara rehberlik etmeleri tavsiye edilmektedir.

KAYNAKÇA

Akiba, D., & Alkins, K. (2010). "Learning: The relationship between a seemingly mundane concept and classroom practices". *The Clearing House*, 83, 62-67.

Altan, M. Z. (2003). "Language learning strategies and foreign language achievement". *Education and Science*, 28(129), 25-31.

Altunay, D. (2014). "Language learning strategies used by distance learners of English: A study with a group of Turkish distance learners of EFL". *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 15(3), 291-305.

Ayırır, İ.O., Arıoğul, S., & Ünal, D.Ç. (2012). "Cinsiyetin ve öğrenim alanlarının hazırlık öğrencilerinin yabancı dil öğrenme stratejisi kullanımına etkisi". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 60-71.

Bekleyen, N. (2005). "Öğretmen adayları tarafından kullanılan dil öğrenme stratejileri". *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (2), 113-122.

Bekleyen, N. (2006). "İngilizce öğretmen adaylarının dil öğrenme stratejileri kullanımı". *Dil Dergisi*, 132, 28-37.

Cesur, M. O., & Fer, S. (2007). "Dil öğrenme stratejileri envanterinin geçerlik ve güvenirlik çalışması nedir?". *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 49-74.

Chamot, A. U. (2004). "Issues in language learning strategy research and teaching". *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 1(1), 14-26.

Cohen, A. D. (2003). "The learner's side of foreign language learning: Where do styles, strategies, and tasks meet?". *IRAL*, 41, 279-291.

De Florio-Hansen, I. (2006). "How to become a successful language learner Learner autonomy, styles and strategies revisited". *Dil Dergisi*, 133, 29-59.

Demirel, Ö. (2010). *Yabancı dil öğretimi. Dil pasaportu, dil biyografisi, dil dosyası* (5. Baskı). Ankara: Pagem A Yayıncılık.

Demirel, M. (2012). "Üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 141-153.

Deneme, S. (2008). "Language learning strategy preferences of Turkish students". *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4(2), 83-93.

Ehrman, M. E., Leaver, B. L., & Oxford, R. L. (2003). "A brief overview of individual differences in second language learning". *System*, 31, 313-330.

Ehrman, M. E., & Oxford, R. L. (1989). "Effects of sex differences, career choice, and psychological type and adult language learning strategies". *Modern Language Journal*, 73(1), 1-13.

Ehrman, M. E., & Oxford, R. L. (1995). "Cognition plus: Correlates of language learning success". *Modern Language Journal*, 79(1), 67-89.

- Ekici, G. (2003). *Öğrenme stiline dayalı öğretim ve biyoloji dersi öğretimine yönelik ders planı örnekleri* (1. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Fewell, N. (2010). "Language learning strategies and English language proficiency: an investigation of Japanese EFL university students". *TESOL Journal*, 2, 159-174.
- Genç, S. Z., & Eryaman M. Y. (2007). "Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması". *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 89-102.
- Green, J. M., & Oxford, R. L. (1995). "A closer look at learning strategies, L2 proficiency, and gender". *TESOL Quarterly*, 29(2), 261-297.
- Griffiths, C. (2003). "Patterns of language learning strategy use". *System*, 31, 367-383.
- Griffiths, C., & Oxford, R. L. (2014). "The twenty-first century landscape of language learning strategies: Introduction to this special issue". *System*, 43, 1-10.
- Hamamcı, Z. (2012). "Üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin dil öğrenme strateji tercihleri". *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 314-323.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi* (14. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılıç, A., & Padem, S. (2014). "Üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin dil öğrenme stratejileri kullanımlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi". *İlköğretim Online*, 13(2), 660-673.
- Kuzgun, Y., & Deryakulu, D. (2006). Bireysel farklılıklar ve eğitime yansımaları. (Editörler: Y. Kuzgun ve D. Deryakulu). *Eğitimde bireysel farklılıklar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1-11.
- Liang, T. (2009). "Language learning strategies-The theoretical framework and some suggestions for learner training practice". *English Language Teaching*, 2(4), 199-206.
- Martinez, I. M. P. (1996). "The importance of language learning strategies in foreign language teaching". *Cuadernos de Filología Inglesa*, 5(1), 103-120.
- O'Malley, J. M., & Chamot, A. U. (1990). *Learning strategies in second language acquisition*. New York: Cambridge University Press.
- Oxford, R. L. (1990). *Language learning strategies: What every teacher should know*. Boston: Heinle & Heinle.
- Oxford, R. L. (2001). Language learning styles and strategies, (Editör: M. Celce-Murcia). *Teaching English as a second or foreign language*. Boston: Heinle & Heinle, 359-366.
- Oxford, R. L. (2003). "Language learning styles and strategies: concepts and relationships". *IRAL*, 41(4), 271-278.
- Rubin, J. (1975). "What the "good language learner" can teach us?". *TESOL Quarterly*, 9(1), 41-51.
- Skehan, P. (1989). *Individual differences in second-language learning*. London: Edward Arnold.

Stern, H. H. (1975). "What can we learn from the good language learner?". *Canadian Modern Language Review*, 31(4), 304-318.

Uslu, M. E., Şahin, E., & Ödemiş, İ. S. (2016). "The effect of language learning strategies on academic achievement." *Journal of Educational and Instructional Studies in the World*, 6(3), 73-78.

Ün Açıkgöz, K. (2009). *Etkili öğrenme ve öğretme* (8. Baskı). İzmir: Biliş Yayınları.

Ünal, D.Ç., Ayırır, İ.O., & Arioğul, S. (2011). "İngilizce, Almanca ve Fransızca öğrenen üniversite öğrencilerinde yabancı dil öğrenme stratejilerinin kullanımı". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 473-484.

Vann, R. J., & Abraham, R. G. (1990). "Strategies of unsuccessful language learners". *TESOL Quarterly*, 24(2), 177-198.

Yang, N.-D. (1999). "The relationship between EFL learners' beliefs and learning strategy use". *System*, 27, 515-535.

